

זרחן לפרות גבוהות תנובה: 0.37% עד 0.40% הוא כל מה שדרוש כדי להשיג תנובה ופריון מרביים

דוד דרורי

חלבון, דל מינרלים ודל ויטמינים וממוצע תנובתן אינו אלא 1/2 ולד עד 3/4 ולד לשנה. לא מזמן נודע לי מאחד המכונים בארץ שעדיין יש בוקרים "המקפידים" להוסיף זרחן מיותר למנה. אני מעריך שמחיר הזרחן הזה (אותו משלמים הקפדנים) לא גדול: כ-400,000 עד 600,000 דולר לשנה; זה כסף היורד לטמיון: ייצור החלב והפריון הממוצע של עדרי "המקפידים" אינם עולים על אלה של האחרים. כראיה לנ"ל אני שמח להביא לדפוס דו"ח חדש (ממרס 1999) שבו פורסמו תוצאות מחקר שנמשך שנתיים ומעלה במשרד החקלאות האמריקאי בוויסקונסין. הדו"ח מאשר באופן חד-משמעי את מה שטענתי לפני 20 שנה. החוקר הבכיר הוא L.D. Satter, מנהל המכון הלאומי האמריקאי למחקר בהזנה ומספוא בוויסקונסין, חוקר בעל שם וזכויות רבות. בעבר היתה תרומתו העיקרית הבהרת ערך החנקן הבלתי חלבוני במנה החולבת. בטבלות שבפרסום של Wu & Satter, המובא להלן, השמטתי את המספרים המתמייחסים לסטטיסטיקה: אף אחד מן ההבדלים אינו מובהק! תודתי לחיים תגרי שהפנה את תשומת לבי לפרסום.

במאמר שכתבתי לפני קרוב ל-20 שנה (חוב' 165, 1980) התרעתי על כך, שכמעט כל תוסף זרחן למנת הפרה שלנו המקובלת הוא מיותר ויקר. בזמנו, בשיתוף פעולה הדוק עם תזונאי מכוני התערובת דאז (אחדים מהם עדיין פעילים ואני מאחל לכולם המשך עבודה פוריה) הצלחנו לצמצם למינימום את השימוש בזרחן מיותר. בכך השגנו שתי מטרות:

א. על פי הערכה זהירה, חסכנו למשק הבקר בין מיליון לשני מיליון דולר לשנה.

ב. הקטנו במידה ניכרת את זיהום הסביבה ומאגרי המים.¹

אף על פי כן, הדוגמה הגורסת שבכוחו של זרחן רב להגביר את פריון הפרה החולבת, דוגמה זאת מסרבת למות. מקור האמונה הטפלה הזאת הוא ב־veldi בדרום אפריקה, בפרות בשר הרועות במרעה דל אנרגיה, דל

¹ הגורם הראשון המגביל את התרבות החידקים במים הוא זרחן; העשרת מים בזרחן מזהמת אותם. זאת בעיה ההולכת ומחמירה בעיקר בארצות המפותחות; בארה"ב זאת סיבה חשובה לערנות המחודשת לחסכון בזרחן. יחד עם זאת, זרחן הוא התוסף היקר ביותר במנה.

² שיעור הזרחן בחומר היבש ב־veldi אינו עולה על 0.15%.

